

A Balkán-félsziget puhatestű-faunájának feltárása

A Balkán-félsziget egyike a Föld diverzitási forrópontjainak, és faunájának változatosságához jelentős mértékben járulnak hozzá a puhatestűek. Albánia – viszonylagos feltáratlansága miatt – vonzó célpont a puhatestűek faunisztikai és taxonómiai vizsgálatát végző kutatóknak. A Puhatestűek Gyűjteményében több mint négy évtizede folynak balkáni puhatestű-faunisztikai feltárások. Az utóbbi két évtizedben elsősorban Albániát kutatjuk. Eddig már számos tudományra új faj került elő, sok faj elterjedéséről alkotott korábbi elképzelésünk jelentősen megváltozott, és összességében mára az MTM Puhatestűek Gyűjteményének balkáni anyaga európai szinten is az egyik legjelentősebb lett.

Fekete meztelencsiga (*Tandonia albanica*) a típusélőhelyén, a Korab hegységben (Észak-Albánia)
(fotó: Fehér Z., 2007)

Cattania inflata a Korab hegységben (Észak-Albánia) (fotó: Fehér Z., 2007)

Zebrina detrita sallake, egy nemrégiben felfedezett és leírt alfaj. A populáció összes egyede rendellenesen balra csavarodik (fotó: Fehér Z., 2007)

A fedeles tölcsércsigák taxonómiai revíziója és molekuláris törzsfájának rekonstrukciója

A fedeles tölcsércsigák (*Cochlostoma*) genusza circummediterrán elterjedésű csoport. Fajai annak ellenére, hogy kopoltyúval lélegeznek, obligát sziklalakók, vagyis a szélsőségesen száraz, sziklás élőhelyeket kedvelik. A csoport utolsó átfogó taxonómiai revíziója több mint száz évvel ezelőtt született, és még zömmel héjtani

bélyegeken alapult. Ma már egyértelmű, hogy ennél a csoportnál a héjtani bélyegek kevésbé alkalmasak a rokoni kapcsolatok feltárására. Jelenleg azon dolgozunk, hogy egy ivarszerv-anatómiai bélyegeken alapuló és molekuláris taxonómiai vizsgálatokkal is alátámasztott új, revideált rendszert állítsunk fel.

Cochlostoma hoyeri a Terküza völgyben (Közép-Albánia) (fotó: Németh T., 2014)

Sziklára tapadt *Montenegrina* and *Cochlostoma* egyedek a Drin völgyében (Észak Albánia)

Sziklalakó csigák (*Montenegrina*) diverzitásának vizsgálata

A Balkán-félszigetnek, miként a Föld más mészkő alapkőzetű diverzitási forrójainak, nagyon gazdag a puhatestű-faunája. Azokról a tényezőkről és folyamatokról, amelyek létrehozták és fenntartják ezt a változatosságot, még nagyon keveset tudunk.

Más sziklalakó csigákhoz hasonlóan a *Montenegrina*-fajok populációi is csupasz mészkősziklafalakon élnek. Az élőhelyre jellemző, foltszerű elterjedésnek köszönhetően a *Montenegrina* genusz elterjedése is foltszerű, és rengeteg szűk elterjedésű fajból és alfajból áll. Emiatt választottuk modellként, melynek révén bepillantást szeretnénk nyerni a sziklalakó csigák fajkeletkezési mechanizmusába.

A projekt első lépése a teljes genusz molekuláris filogenetikai rekonstrukciója és taxonómiai revíziója, majd ennek alapján a csoport elterjedés-történetének, fenotipikus és molekuláris összefüggéseinek, valamint a csoportot alkotó fajok életmódbeli sajátosságainak feltárása következik.

Montenegrina sattmanni costulata az alfaj típuslelőhelyén. Thate hegység, Zvezde hágó (Dél-Albánia)
(fotó: Grego J., 2013)